

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 1. Vtrum panis ex secali, spelta, amylo, sit consecrabilis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

DVBIVM II.

Qua praesentia materia requiratur, ut possit consecrari?

Respondeo, Requiri, ut aliquo modo moraliter sit praesens; non enim panis, qui per totum orbem sparsim existit, vnico actu consecrari potest. Quanta autem debeat esse haec praesentia, difficile est explicare.

Materia sit sensu percipibilis.

Primò, Satis constat debere esse talem, ut sensu percipi possit, & manibus designari. Patet ex illo pronomine demonstratiuo, *Hoc*. Ratio est, Quia cum Sacramentum sit res sensibilis, debet habere praesentiam sensibilem.

Si sit post murum.

Vnde panis, qui post murum existit, non posset hinc consecrari, ut communiter DD. docent; quia moraliter, non potest esse sensibus praesens.

Si quantū tota terra vel totum mare.

Similiter, si fingamus totam terram esse panē, & totum mare esse vinum, non poterunt vnico actu consecrari; quia haec proprie non sunt secundum se tota sensibus praesentia; ita ut sensus ad omnes partes externas possit aliquo modo pertinere. Nec refert, quod partes sint continuę; quia hoc nihil facit ad humanam praesentiam: vnde remotiores partes, quae sub sensum non cadunt, perinde se habent, ac si non essent alijs continuę. Probabile tamen est, posse haec consecrari, si virtute diuina sensibus fierent praesentia, sicuti legitur de S. Anselmo, quod aspectu etiam parietes penetrabat.

Excipit calum.

Si pixis sit clausa.

Certum tamen est, vinum in calice aperto, & panem in pixide clausa, posse consecrari: quia haec per ipsa vasa designantur, & sensibus percipiuntur. Sic enim designantes dolium, dicimus *Hoc est vinum*.

Si à tergo.

Id autem quod à tergo est, non videtur posse consecrari, quia nō potest percipi sensu, sic ut possit designari per pronomen *Hoc* sine addito.

Nō requiritur ut circa eam possit operari.

Secundò, Quidam requirunt, ut ita propè sit materia, ut possit circa illam operari manibus, vel instrumento. Sed hoc non videtur verum, quia vis verborum hoc non postulat. In praxi tamen seruanda est Ecclesiae consuetudo.

DVBIVM III.

Utrum Minister mente debeat determinare id, quod consecrandum est?

Afirmatur.

Respondeo, Debere: id enim postulat pronomen demonstratiuum *Hoc*. Idem suo modo cernitur in reliquis Sacramentis, vbi subiectum, circa quod fit actio, determinari debet. Ratio est, Quia omnis actio fit circa aliquid determinatum, non circa aliquid confusum.

Si solū designet dimidium hostiae.

Hinc patet, Quod si Sacerdos velit tantum consecrare dimidiam partem hostiae, eamque mente determinet, illam solam consecrabit, non alteram; quamuis id graue esset peccatum. Si neutram designet; neutram consecrabit, etiamsi alteram confusè voluerit consecrare.

Si quinque ex decem.

Similiter, Si ex decem hostijs velit consecrare quinque, non determinans eas, nihil efficiet.

Si solas partes proportionales.

Item, Si omnes partes proportionales intendat consecrare, nihil faciet: quod est contra Ioannem Maiorem; quia sunt indeterminatae, ita ut à nulla mente determinari queant: v.g. omnes partes tertiae, vel quartae latentes in aliquo toto, & in infinitum procurrentes.

Denique non potest etiam haec determinatio alterius arbitrio permitti, v.g. si intendas consecrare omnes formulas, quas ego designauero: quia de eo quod alter designat, non potes rectè dicere, *Hoc*, nisi tu ipse idem designes.

Si determinacionem alteri permittat.

Aduertendum tamen, quando multae sunt formulae, non esse necesse, ut earum numerum determines; sed satis est, ut velis omnes consecrare quae ante te sunt, etiamsi aliae super alias sint accumulatae, ita ut cerni nequeant.

Nota in Praxi.

ARTICVLVS III.

Utrum requiratur ut sit panis triticeus?

Respondeo, Propriam materiam esse panem triticeum: quod sic intellige, ut nisi triticeus sit, non constet Sacramentum.

9

Afirmatur

Patet Primò ex Concilio Florentino, quod praecise assignans singulorum Sacramentorum materiam, absolute statuit materiam huius Sacramenti esse panem triticeum, & vinum de vite: quo modo loquendi satis insinuat, hanc materiam esse necessariam ad Sacramenti substantiam. Nam ita vult panem esse ex tritico, sicut vinum ex vite. Atqui vinum vitis est absolute necessarium: ergo. Confirmatur; quia si dicamus Concilium loqui tantummodò de necessitate praeccepti; nihil habebimus certi etiam in ceteris Sacramentis, de materia praecise necessaria: ergo semper intelligendum est de materia absolute necessaria, nisi modus loquendi aliud insinuet: ut quando loquitur de aqua admiscenda in calice.

Ex Florentino.

Secundò patet ex perpetuo Ecclesiae usu, & traditione: nusquam enim legimus in Ecclesia aliud genus panis ad hoc Sacrificium adhibitum.

Ex Tradit.

Tertiò patet ratione D. Thomae: Quia hic panis est maximè conueniens naturae humanae; & maximè vsitatus: nam certa panum genera solùm vsurpantur inopiã panis triticei. Deinde, hic optimè significat effectum huius Sacramenti, qui est corroborare.

Ex Ratio- nis con- gruentia.

Hinc patet panem hordeaceum non esse idoneum: quia constat non esse triticeum. Plinius enim lib. 18. c. 7. frumenti species facit triticeum, & hordeum.

Excludit panē hordeaceum.

DVBIVM.

Utrum panis ex Secali, Spelta, Amyla sit consecrabilis?

Respondeo; Nullum panem esse consecrabilem, nisi verè & proprie sit panis, & constet tritico.

10

Vnde certum est, Primò, Massam crudam, aut elixam non esse consecrabilem; quia non est panis vsitatus, siue differat specie siue non à vero pane: hoc enim nihil refert, ut benè Scotus dist. 11. quaest. 6.

Massa cruda & elixa.

Secundò, Certum est, panem ex castaneis, fabis, pisif, milio, ceterisque huiusmodi leguminibus, vel seminibus, non esse consecrabilem: quia constat haec nullo modo esse triticeum.

Panis de leguminibus & se- minibus.

Tertiò, De Secali, quam D. Thomas videtur vocare *Siliginem* est dubium: Probabile tamen est esse consecrabilem. Ratio est; Quia non videtur substantia

Ex Secali.

substantia differre à tritico, sed tantùm accidente: nam soli sterilitate & siccitate ex tritico fit secale, & iuxta Plinium est species tritici, vocatque ipse *farraginem*, teste Matthiolo medico.

Ex Spelta.

Idem sentiendum videtur de Spelta; nam videtur species tritici, etsi leuior sit.

Ex Amylo.

Ex Amylo non solet fieri panis; & si fieret, non videtur consecrabilis, vt probat Scotus. Idem tenet D. Thom. quia est tritici liquamentum variè transmutatum.

Si coctus lacte vel aqua rosacea.

Quartò, Si panis ex lacte, vel aqua rosacea coquatur, non videtur idoneus: ita D. Thomas infra art. 7. ad 3. quem sequuntur plerique Doctores. Ratio est, Quia non est panis visitatus, sed videtur genus libi vel placenta. Contrarium tenet Caietanus infra art. 7. Quia, inquit, *humor exhalatur*, sed reuera non tota, sed maxima pars aquæ aut humoris manet.

Cave materiam dubiam.

Porro in praxi cauendum, ne vnquam materia dubia adhibeatur: nam esset per se magnum sacrilegium; nec potest esse necessitas quæ excuset.

ARTICVLVS IV.

Vtrum debeat esse panis Azymus?

II Respondeo, Certum est, tam panem fermentatum, quam azymum, esse idoneam materiã huius Sacramenti, vt hic docet D. Thom. Græci enim cõsecrant in fermentato, & Latini in azymo.

Error Gregoriorum, in azymo non consecrari.

Neque de hoc fuit controuersia per mille annos, scilicet vsque ad annum millesimum vigesimum, vel circiter; tunc enim primùm Græci cõeperunt damnare Latinos, eosque vocare *Azymitas*, quod azymo pane in Sacrificio vterentur; vt testatur Leo IX. in epistola ad Michaëlem Constantinopolitanũ c. 5. in quo errore adhuc persistunt, existimantes nihil confici in azymo. Et quia precipua eorum ratio est, quod putent Dominũ hoc Sacramentum in fermentato instituisse: videndum est, quando Dominus instituerit. Si enim instituit primo die Azymorũ, euident est instituisse in azymo; quia lege diuina tunc omne fermentatum sub pœna mortis debebat abesse. Si autem anticipauit dies Azymorum, non est quidem certum, quod in azymo instituerit; sed neque etiam, quod in fermentato; imò adhuc probabilius erit instituisse in azymo. Ratio est, Quia Agnus paschalis non poterat comedi sine azymis: ergo tunc utebatur azymis: ergo omnino credibile est, quod ex iisdem azymis immediatè post consecrari Eucharistiã: quis enim dicat Dominum duo panum genera in mensa habuisse?

Fundamentum Græcorum non facit contra Azymum Latinorũ.

12 Quando in illi olim celebrari Pascha, & quomodo.

Suppono Primò, Exodi 12. v. 8. præceptum esse, vt Pascha celebretur decima quarta luna mensis primi ad vespèram, cum azymo pane, & lactucis agrestibus; & vt ab eo tempore per septem dies, scilicet vsque ad vigesimum primum inclusiue, non vtantur alio pane, quam azymo, sub pœna mortis: vnde hi septem dies dicebantur dies Azymorum, & Paschales.

Menses Iudæorum à Nouilunio

Suppono Secundò, Menses apud Iudæos fuisse lunares, & à nouilunio cõpisse: primum autem mensem anni fuisse eum, cuius nouilunium proximũ erat æquinoctio verno vel certè, cuius plenilunium seu dies decima quarta incidebat in æquinoctium vernum: quod si dies decima quarta seu plenilunium erat ante æquinoctium, tunc proximum nouilunium quod incidebat post æquinoctium, inchoabat primũ mensem; & decimo quarto die ad vespèram erat Pascha. Patet hoc ex Philone de vita Moylis, & Iosepho lib. 3. Antiquitatum.

His positis; Græci affirmant Dominum manducasse agnum paschalem, & instituisse hoc Sacramentum, non primo die Azymorum, sed die decimo tertio mensis primi ad vespèram: anteuertisse enim tempus ordinariũ, vt posset à Iudæis occidi lunã decimã quartã, eo nimirum tempore, quo ipsi secundum legem Pascha immolabant, vt sic figura veritati responderet. Hunc autem diem decimum tertium incidisse in diem Iouis, decimũ quartum autem in diem Veneris: ad cuius vespèram Iudæos immolasse Pascha, & tunc cõpisse dies Azymorum: decimum quintum autem, qui erat primus Paschæ, incidisse in Sabbatum; & ideò hoc sabbatum vocari magnum ab Eudangelista. Hinc inferunt Dominum potuisse vesci pane fermentato, quando comedit pascha; quia dies Azymorum anticipauit. Colligitur hæc sententia ex Euthymio in cap. 16. Matthæi, & Niceph. lib. 1. hist. c. 28. & magis disertè illam explicant Græci posteriores. Verum pro veritate

13 Sententia Græcorum de tempore instituti huius Sacramenti.

Dico Primò, Christum celebrasse Pascha, & instituisse hoc Sacramentum primo die Azymorum, nempe luna decima quarta mensis primi ad vespèram. Est certa & communis DD. dist. 11. Probatur Primò, Mat. 26. v. 17. *Prima die Azymorum accesserunt ad Iesum dicentes; vbi vis paremus tibi comedere pascha?* Marci 14. v. 12. *Primo autem die Azymorum quando pascha immolabant*, scilicet gens Iudæorum. Lucæ 22. v. 7. *Venit dies Azymorum, in quo necesse erat occidi pascha: necesse*, quia videlicet lege præceptũ. At qui hic dies erat decimus quartus, non decimus tertius, vt patet Exodi 12. & 13. vbi præcipitur, vt luna decima quarta ad vespèram omnes immolent pascha, & omne fermentum sub pœna mortis abijciant.

14 Quando Christus seruari Pascha, & S. Eucharistiã instituerit, veterior sententia.

Respondent quidam Græci huic argumento, vt testatur D. Th. in 4. d. 2. q. 2. a. 2. hos tres Eudangelistas esse lapsos in hoc, & à Ioanne esse correctos, qui ait *ante diem festum* Dominum celebrasse pascha. Sed hoc blasphemum est. Vnde

1. Probatur ex Mattheo Marco, & Lucæ.

Probatur Secundò, Ex Ioanne, quem Græci se dicunt sequi: Ioan. 13. v. 1. *Ante diem festum Paschæ, sciens Iesus, quia venit hora eius &c.* Hoc Dominus dixit pridie passionis, vt patet ex serie Eudangelij: ergo dies passionis erat festus: sed festus non erat die decima quarta, sed decima quinta: nam decimus quartus ad vespèram erat prophanus, vt ipsi fatentur: ergo non instituit hoc Sacramentum die decimo tertio ad vespèram, sed decimo quarto, quando incipiebant azyma.

Prima Græcorum euasio blasphemæ.

Sed instant Græci: Si instituit ante diem festum Paschæ: ergo instituit ante decimum quartum diem ad vespèram: nam decimus quartus dies ad vespèram erat dies Paschæ.

15 2. Prob. ex Ioanis. 13.

Respondet Negando Consequentiam; aliud enim est *dies festus Paschæ*, aliud *Pascha*, seu *dies Paschæ*: nam *dies festus Paschæ* erat decimus quintus dies, vt patet clarè Exodi 12. & Leuit. 23. *Pascha* verò, seu *dies Paschæ* erat extrema pars diei decimæ quartæ constans aliquot horis, quando nimirum vbique immolabatur Agnus paschalis: & hic dies non erat festus, quia opera seruilia non erant tunc interdicta.